

Dioxiny ze spaloven se dostávají do potravin lokálního původu v různých koutech světa

20.9.2023 - | Arnika

O tom, jaký vliv na životní prostředí a život obyvatel má chemické znečištění, přednášela Arnika také na mezinárodní konferenci Dioxin 2023.

Prezentovala na ní výsledky několika studií týkajících se mimo jiné i dioxinů, které vznikají jako vedlejší produkty při spalování odpadů, včetně těch zdravotnických.

Dioxiny se podle výsledků těchto studií objevují ve zvýšených koncentracích ve vejcích slepic z domácích chovů, které představují citlivý indikátor znečištění prostředí těmito látkami. Mají totiž volný přístup ke kontaminované půdě a prachu, který společně s drobným hmyzem dostávají do svého těla. Pokud je půda kontaminovaná nad určitou úroveň (2–4 ng PCDD/F-TEQ/kg sušiny), projeví se to akumulací těchto látek v tělech slepic a následně v samotných vejcích, která slouží jako důležitý zdroj bílkovin [1].

Vejce z okolí spaloven odpadu v různých zemích, včetně Kamerunu, Ghany a Gabonu, vykazala alarmující koncentrace dioxinů, často překračující evropské limity. Tím jsou místní lidé, zejména děti, vystaveni riziku poškození nervového, imunitního a hormonálního nebo reprodukčního systému.

V Česku jsme naměřili vyšší hodnoty a potom už neměli příležitost měřit

V důsledku toho se koncentrace dioxinů ve vejcích z okolí spaloven zdravotnického odpadu v Kamerunu, Ghaně i Gabonu [2] pohybovaly v podobných či ještě vyšších mezích, jako vejce odebraná v letech 2004–5 z okolí spaloven zdravotnického odpadu v Lysé nad Labem a v Benešově. Limit, který je daný na evropské úrovni pro obsah těchto látek ve vejcích byl překročen téměř ve všech případech (vč. Lysé nad Labem a Benešova), vyšší byl i oproti vejcům zakoupeným v supermarketu. **Novější odběry vzorků z lokalit českých spaloven nebezpečných odpadů nejsou k dispozici.**

Je alarmující, že vzorek vajec z Ghany dosáhl až 25. příčky mezi nejvyššími naměřenými koncentracemi dioxinů ve vejcích z různých lokalit na světě, i přesto, že je místní spalovna již několik let mimo provoz. V jejím okolí se nachází zbytky popela a popílku ze spalování zdravotnických odpadů, ve kterých se drůbež pohybuje, což poukazuje na potřebu **přehodnotit limity pro perzistentní organické látky, které jsou považovány za odpad.**

Odpad ze spaloven je toxický na celém světě

K podobné situaci dochází i na Tchajwanu [3], kde je ukládán již upravený (solidifikovaný) popílek ze spaloven odpadů (složka, která obsahuje největší podíl toxických látek), který je následně překrýván popelem. Toho zůstává přibližně třetina původní hmotnosti odpadu a nebezpečné látky obsahuje v nižších koncentracích, neplatí to ale pro všechny látky. I přes to byla zjištěna zvýšená koncentrace dioxinů nejen v prachu a v půdě, ale i ve vejcích v blízkosti uzavřených, ale i fungujících skládek zbytků ze spalování odpadu.

Dioxiny ve vejcích z Tchajwanu sice nepřesáhly limit stanovený v EU pro potraviny, ale jejich hladina převyšovala koncentrace v pozadových (referenčních) vzorcích z různých zemí jihovýchodní Asie a byla také vyšší než vejce z klecových chovů na Tchajwanu. Rovněž vzorky sedimentu z chovných nádrží z blízkosti tchajwanské silnice Ancing, kde je skládčován popel ze spalování odpadu, byly kontaminovány jak chlorovanými, tak bromovanými dioxiny, které mají podobný účinek jako

chlorované dioxiny.

To znamená, že zbytky ze spalování odpadů mohou být zdrojem kontaminace životního prostředí perzistentními organickými látkami (POPs), vznikajícími jako nezamýšlené vedlejší produkty spalování odpadů. V důsledku špatně nastaveného limitu pro odpady s obsahem POPs je pak s nimi nakládáno tak, že dochází ke kontaminaci životního prostředí a potravního řetězce.

[1] <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405665022000166>

[2]https://www.researchgate.net/publication/373927855_Persistent_Organic_Pollutants_and_Heavy_Metals_in_Surrounding_of_Disposal_Sites_of_Waste_Incineration_Ash_in_Southern_Taiwan

[3]https://www.researchgate.net/publication/373927855_Persistent_Organic_Pollutants_and_Heavy_Metals_in_Surrounding_of_Disposal_Sites_of_Waste_Incineration_Ash_in_Southern_Taiwan

Na fotografii: Spalovna zdravotnického odpadu Akkra v Ghaně a její okolí, foto Jindřich Petrlík

Pro více informací prosím kontaktujte tiskového mluvčího organizace Arnika Luboše Pavloviče (Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript., +420 606 727 942).

Nespaluj, recykluj! S odvahou.

Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Program je financován z Fondů EHP a Norska.

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/dioxiny-ze-spaloven-se-dostavaji-do-potravin-lokalniho-puvodu-v-ruznych-koutech-sveta>